

עלון קהילתי מעין חי

לעילוי נשמת נפתלי צבי - צביקה - מילר

★ חדשות הקהילה ★

ערב נשים

לכבוד חודש אדר ב', יתקיים בע"ה ערב נשים בבית הכנסת בשלב ב', החל מהשעה 20:00 (11/3) בסימן חדר בריחה לחג הפורים...

תרומת הקידוש

הקידוש בשבת זו מוקדש ע"י משפחת אלחמיאס לע"ר ר' רחמים, שיום פטירתו חל בב' אדר.

אירועי פורים הבעל"ט

בחג פורים (20/3), תתקיים בע"ה קריאת מגילה ופעילות לילדים בבית הכנסת החל מהשעה 18:00.

קריאת מגילה ביום (21/3) תתקיים בשעה 06:30, 10:30 ו-16:30.

סעודת פורים קהילתית תתקיים החל מהשעה 16:00 בבית הכנסת.

אנו מבקשים מראש להירשם לסעודת פורים, לטובת הסדר הטוב. פורים שמח!

מכונת מיני בר מים שנתרם לעילוי נשמת ר' רחמים אלחמיאס על ידי משפחת אלחמיאס, חזק וברוך!

זמני השבת

כניסת השבת: 17:14

יציאת השבת: 18:18

★ פרשת פקודי ★

מאת: הרב שלמה גולדפרב

פרשתנו מתוארת הקמת המשכן: "וַיְהִי בַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה, בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ, הוּקַם הַמִּשְׁכָּן". אולם על-פי המדרש המשכן כבר הושלם הרבה קודם לכן, בכ"ה בכסלו: "בעשרים וחמישה בכסלו נגמרה מלאכת המשכן", והקדמתו נדחתה בכמה חודשים, "מפני שחשב הקב"ה לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו יצחק".

איך הדברים מתיישבים עם הכלל ההלכתי הקובע "אין מערבים שמחה בשמחה"? כיצד עיכב הקב"ה את הקמת המשכן כדי לערב את שמחת הקמתו בשמחת יום הולדתו של יצחק אבינו?

הסבר אחד הוא ששמחת הולדתו של יצחק אבינו אינה חדשה, אלא השמחה הייתה בעיקר בשעת לידתו, ובכל שנה, ביום הולדתו, אנו שמחים בהמשך לשמחה ההיא. לכן שמחה זו, שאינה חדשה, אינה מבלבלת את שמחת הקמת המשכן.

אך יש עוד הסבר. הכלל שאין לערב שמחה בשמחה חל רק על שמחות הקשורות באכילה ושתייה, שמחות גשמיות. אך כאשר מדובר בשמחה רוחנית, אין שום מניעה לערב שמחות, ויתרה מזו - יש מקום לכולן יחד, וכל שמחה תורמת לחברתה. מתוך כך, מכיוון ששמחת הקמת המשכן הייתה רוחנית, ולא שולבה בסעודה גשמית, היה אפשר לערבה עם שמחת יום הולדתו של יצחק, שאף היא לא הייתה שמחה גשמית. הסיבה ששמחה רוחנית אחת אינה מפריעה לשמחה אחרת נובעת מההבדל בין הגשמיות לרוחניות. בגמרא נאמר: "לא כמידת הקב"ה מידת בשר ודם. מידת בשר ודם, כלי ריקן - מחזיק, כלי מלא - אינו מחזיק. אבל (מידת) הקב"ה אינו כן: מלא - מחזיק, ריקן - אינו מחזיק".

הגשמיות אינה נותנת מקום לזולתה. כשדבר גשמי אחד נמצא במקום מסוים, אין דבר אחר יכול להימצא שם. אולם רוחניות אחת אינה סותרת את קיומה של רוחניות אחרת, ולהפך, כל תוספת של אור רוחני מחזקת ומעשירה את הרוחניות האחרת, בבחינת "מצווה גוררת מצווה".

לכן כשמדובר על שמחה גשמית, אין לערב שמחה בשמחה, שכן השמחה השנייה מפריעה לשמחה הראשונה, וכל אחת ואחת נצרכת לתשומת הלב שלה. לעומת זה, בשמחה רוחנית אין שמחה אחת מפריעה לחברתה, אלא להפך, היא מחזקת ומעצימה אותה.

ובכלל, השמחה מרוממת את האדם מעל מגבלותיו הגשמיות, כשם שרואים במוחש שהשמחה גורמת לאדם להתרומם מעל הקרקע ולרקוד. כשיהודי מתעלה ומתרומם, משיב לו הקב"ה מידה כנגד מידה, ומוסיף לרומם אותו לדרגה רוחנית גבוהה עוד יותר, לרוחניות אמיתית, ובאופן של "הולך וְאָוֵר".

שאלה: עד כמה חייב אדם לקיים אמירה שהשמיע?

תשובה: במשא ומתן עם הזולת חייב אדם לקיים את הבטחתו, שנאמר (בפרשתנו יט, לו): "הין צדק יהיה לך", ודרשו חז"ל: "שיהא ה' שלך צדק ו'לאו' שלך צדק". כלומר, כשאתה אומר 'הן' או 'לאו' - קיים דבריך והצדק אותם (ומזה נובע הביטוי 'הן צדק' על הבטחה נאמנה). וכל המחליף את דיבורו כאילו עובד עבודה זרה. כתב הרמב"ם שתלמיד חכם "אינו מחייב עצמו בדברי מקח וממכר במקום שלא חייבה אותו התורה, כדי שיעמוד בדיבורו ולא ישנהו".

אפילו לצורכי ידידות ומניעת מריבה לא יבטיח אדם דבר שקר לחברו, ולא אמר "מותר לשנות מפני השלום" אלא בסיפור דברים שכבר קרו, ולא בדבר שיהיה בעתיד. כל מי שיש בו יראת שמים ראוי לו לקיים אפילו החלטה שהחליט בליבו, שנאמר (תהילים טו, ב) "ודובר אמת בלבבו". וכפי המסופר על רב ספרא שהיה לו חפץ למכור, ובא אדם לפניו בשעה שהיה קורא קריאת שמע ואמר לו: תן לי את החפץ במחיר מסויים, ולא ענה לו, ואז הציע מחיר גבוה יותר, וכשסיים רב ספרא את קריאת שמע ענה לו: טול את החפץ במחיר הראשון שהצעת, שבו הייתה דעתי לתת לך אותו.

כל זה בדבר שבינו ובין חברו, אבל בעניינים הנוגעים לאדם עצמו, אם אין בהם עניין של מצווה - אין חובה לקיים את הדיבור או המחשבה (אלא אם כן היה בכך משום נדר).

העננים השחורים כבר התקדרו מעל שמי גרמניה הנאצית. מיום ליום גברה רדיפת היהודים במדינה. כלי התקשורת התמלאו הסתה אנטישמית בוטה.

רבה של קהילת ברלין, הרב אביעזר ציצוביץ', יליד פולין, הוסיף לנהל את חיי הדת בעירו ביד רמה. הוא החליט שלא לכפוף את קומתו לפני הצורר אלא לבטא גאוה יהודית.

התנהגותו זו העמידה אותו כמה פעמים בסכנת נפשות מידית, ואך בניסי ניסים ניצל. התקרית הראשונה התרחשה עם עליית הנאצים לשלטון. טבעת החנק על יהודי גרמניה התהדקה. פרנסי הקהילה פנו אל הרב ציצוביץ' בבקשה שיקצץ את זקנו, כדי שלא יבלוט ברחוב ויסכן את חייו.

הרב ציצוביץ' דחה את השידולים האלה בנחישות. הוא הוסיף להתהלך בפרהסייה בלבוש הרבני, עטור בזקנו הארוך, ששיווה לו הדרת פנים מיוחדת.

יום אחד, בעודו צועד ברחוב, נצמדו אליו שני אנשי גסטפו בלבוש אזרחי. "התלווה אלינו", הורו לו בשקט ובתקיפות. הרב ציצוביץ' לא היה יכול שלא לציית לשני הגברתנים. הוא הבין כי השניים מבקשים להימנע מלעורר מהומות ברחוב, שהיו בו שגרירויות זרות, וכי פניהם לעבר מרתפי המשטרה.

במוחו התרוצצו מחשבות. הוא ידע שחייו בסכנה, אולם השניים השגיחו על טרפם ולא הסירו ממנו עין. באין ברירה צעד לצידם, אך כלפי חוץ שמר על ארשת שלוה והוסיף לצעוד בקצב הליכתו הרגילה. שפתיו רחשו תפילה.

פתאום נשמע שאונה של החשמלית, שעצרה בחריקה כמה מטרים לפניו. הוא האט את צעדי, וכשהחשמלית החלה בנסיעה פתח הרב בריצה מהירה וזינק אל הקרון הפתוח. הדלת נסגרה מאחוריו, מותירה את הנאצים מאחור המומים ומתוסכלים.

הנס השני אירע כאשר הרב נסע ברכבת עם רעייתו. הקרון היה מלא מפה אל פה, והרב ורעייתו לא מצאו מקום לשבת אלא נאלצו לעמוד סמוך לפתח הקרון, בצפיפות עם הנוסעים האחרים. בימים ההם האווירה כבר הייתה מורעלת באנטישמיות חריפה. דמותו של הרב הייתה לצנינים בעיני הנוסעים, והזוג זכה למבטי משטמה מכל עבר.

פתאום קם בריון גרמני צעיר, ניגש אל הרב והחל לגרור אותו אל הדלת כדי להשליכו החוצה מן הרכבת הנוסעת במהירות. עימות פיזי התפתח בין השניים. הרב ציצוביץ', עדין הנפש, נאבק בכל כוחו בגרמני החזק, אך מרגע לרגע נטה המצב לרעתו.

הרבנית המבוהלת ניסתה להתחנן על חיי בעלה ולדבר על ליבו של הגרמני. לרגע נראה היה שהצליחה. "אנו אזרחי חוקי!", צעקה, והגרמני הרפה לרגע מאחיזתו ברב, ופנה אל הרבנית: "הראי לי מסמכים המוכיחים זאת".

הרבנית ניצלה את הרף העין הזה והדפה את בעלה בכוח פנימה, לתוך קרון הרכבת, הרחק מן הפתח. מהומה נוצרה בקרון. פתאום קם נוסע גרמני אחר, אף הוא גדול ממדים, והתייצב חוצץ בין הניצים. כעבור רגע עצרה הרכבת בתחנה, והרב והרבנית חמקו החוצה והתרחקו מהמקום כל עוד רוחם במ.

הם היו נסערים ונרגשים מהנס שאירע להם. ואז הביטו לאחור והבחינו לחרדתם בגרמני פוסע בעקבותיהם. זה היה האישי שהפריד בינם ובין הבריון ברכבת, אך מי יודע מה כוונותיו. השניים החישו את צעדיהם, ליבם מפרפר מפחד, אך האישי הדביק את קצב הליכתם. "אל תדאגו", אמר להם, "לא אעשה לכם רע". בלב מלא תפילה הוסיפו לצעוד בדרך לביתם, וכשהגיעו ליעדם נוכחו שהאישי דובר אמת. כשוידא שאין איש שמבקש להרע להם, סב על עקבותיו ונעלם. זה היה מפתיע ובלתי-נתפס לחלוטין.

בפעם השלישית ניצל הרב ציצוביץ' מגורל הגירוש לפולין שנגזר על כל אזרחי פולין ששהו בגרמניה. הללו היו מלאי חרדה מפני הגירוש המיועד, בעקבות הדיווחים על מה שאירע למגורשים.

לילה אחד עברו הנאצים מבית לבית וחיפשו נתינים פולנים השוהים על אדמת גרמניה. כל יהודי אזרח פולין שנתפס גורש מיד לפולין וסופו היה רע ומר. באותו לילה הגיעו הנאצים גם לרחוב פסטולצי, שבו התגורר הרב ציצוביץ'.

על דלת דירתו התנוסס שלט שהכריז בבירור כי כאן מתגורר "רבינו א. ציצוביץ'". לא היה אפשר לטעות באשר לזהות בעלי הבית, וגם הרב מעולם לא הסכים להסוות את תוארו. מכל עבר נשמעו דפיקות על הדלתות, ובעקבותיהן צעקות רמות. תכונה רבה הייתה ברחוב. המגורשים הוצאו בכוח מבתיהם ונלקחו לבלי שוב. שכנים יהודים שהתגוררו בבניין נלקחו זה אחר זה, ועקבותיהם נעלמו. רק על דירה אחת פסחו הנאצים, ואיש אינו יודע מדוע - דירת מגוריו של הרב ציצוביץ'.

בחסדי ה' הצליחו הרב ציצוביץ' ומשפחתו להיחלץ מברלין ערב השואה ולהגיע לארץ ישראל, וכאן חי עד פטירתו, בב' באדר ב תשל"ו.